

Vrienden van het **AIRBORNE** MUSEUM

Utrechtseweg 232
6862 AZ Oosterbeek
Tel. museum (026) 333 77 10
Tel. penningm. (026) 334 13 40

ISSN 1383-3413

Nieuwsbrief No. 70, mei 1998

Redactie:
Drs. R.P.G.A. Voskuil
C. van Roekel
G.H. Maassen jr. (026) 334 01 42

'Bevrijders achter prikkeldraad'

Onder bovenstaande titel is vrijdag 17 april jl. de jaarlijkse thema-tentoonstelling in het Airborne Museum geopend. De openingshandeling werd verricht door de heer A.J.P. Beekmeijer, die in september 1944 als Nederlandse commando deelnam aan de Slag om Arnhem. De heer Beekmeijer werd op 20 september 1944 door de Duitsers krijgsgevangen gemaakt, en hij verbleef tot 2 mei 1945 in verschillende kampen in Duitsland.

De expositie in het museum geeft een overzicht van de lotgevallen van de krijgsgevangenen van de 1e Britse Airborne Divisie na de Slag om Arnhem. Van de ca. 10.000 gelande Britten, Polen en Nederlanders raakten er meer dan 6000 in Duitse krijgsgevangenschap. Hieronder waren ruim 2000 gewonden. Aan de geschiedenis van deze krijgsgevangenen, die acht maanden in kampen in Duitsland verbleven, is tot nu toe weinig aandacht besteed. Door middel van deze expositie, die tot en met 1 november van dit jaar is te bezichtigen, wil het Airborne Museum deze vergeten groep naar voren halen.

Speciaal voor de gelegenheid is een 'Prisoner of War' krant samengesteld met teksten en foto's over het leven in de kampen. Deze bijzondere uitgave, met een oplage van 15.000 Nederlandse en 3000 Engelse exemplaren, werd gesponsord door de Arnhemse Courant.

'Teamwork' leidde tot interessante expositie

De tentoonstelling 'Bevrijders achter prikkeldraad' kwam tot stand dankzij de inzet van een groot aantal mensen. Het idee kwam van de behoudsmedewerker van het museum, Roland Boekhorst. Na een oproep in de Nieuwsbrief werd de museumwerkgroep 'expositie' ingesteld, die bestond uit Wybo Boersma, Frank Evers, Peter Stolte, Marcel Anker en Haks Walburgh Schmidt, allen lid van de Vereniging Vrienden. Deze groep heeft in het afgelopen half jaar materiaal bijeengebracht, foto's uitgezocht, teksten geschreven en de POW krant samengesteld. Tegelijkertijd werd een bouwgroep gevormd onder leiding van Roland Boekhorst, bestaande uit Henk van de Brand, Jaap

Jansen, Barry Tijssen en Theo Diepenbroek. Deze groep heeft een deel van de expositieruimte verbouwd tot een kampbarak, en heeft verder alle technische en bouwkundige voorzieningen verzorgd. Voor de vertaling van teksten in het Engels en Duits zorgden Paul Geers, Aad Groeneweg en Hans Becher. Joop van Slooten vertaalde de POW krant in het Engels.

De fotoafdrukken werden door Willem de Ruyter gemaakt, en de wandschildering werd aangebracht door Albert Zieck. Joop Bal en Berry de Reus stelden de video samen, nadat leden van de werkgroep 'expositie' de nodige interviews hadden afgenomen.

Naast de bovengenoemde personen hebben tientallen andere mensen en verschillende musea hun medewerking gegeven in de vorm van foto's, materiaal, aankleding, interviews, adviezen, etc.. Ter voorbereiding van de expositie zijn zelfs bezoeken gebracht aan het Imperial War Museum in Londen, het Airborne Forces Museum in Aldershot en het voormalige gevangenkamp in Fallingbommel in Duitsland.

De algehele leiding was in handen van Wybo Boersma, die ook de lay-out van de tentoonstelling verzorgde.

(W. Boersma)

De bouwploeg van 'Bevrijders achter prikkeldraad': Theo Diepenbroek, Roland Boekhorst, Barry Tijssen, Jaap Jansen, Henk van de Brand, en Willem de Ruyter.

(foto: Berry de Reus)

Fietsexcursie

In de vorige nieuwsbrief was een aanmeldingsformulier voor de fietsexcursie op 13 juni bijgesloten. Zoals daarin werd aangekondigd, zal het thema van deze dag zijn 'de 4e Para Brigade'. In de ochtend zullen o.a. bezocht worden de landingsterreinen bij Wolfheze, de Ginkelse Heide en de Amsterdamseweg. De lunch wordt gebruikt in Motel West-End.

In de middag wordt de tocht voortgezet naar de Leeren Doedel, de Airborne Begraafplaats en Station Oosterbeek-Hoog. Vandaar fietsen we via Johannahoeve naar de duiker onder de spoorlijn, waar een bijzonder programmaonderdeel zal plaatsvinden. Vervolgens gaat de tocht naar het 'gat van Hackett' langs de Valkenburglaan, om te eindigen bij het Airborne Museum.

(Eugène Wijnhoud)

Inleverdata kopij nieuwsbrief

De redactie ontvangt regelmatig korte stukjes voor de nieuwsbrief van leden van de vereniging. Meestal zijn dit boekaanmeldingen of oproepen. Dit is een verheugende ontwikkeling, en wij hopen dat de leden hiermee doorgaan.

Het samenstellen, vertalen, corrigeren, plakproef maken, drukken, adresseren, verpakken en versturen van de nieuwsbrief gebeurt in het algemeen in een periode van vier à vijf weken. De redactie streeft ernaar om de nieuwsbrief ruim op tijd voor een themadag of excursie bij de leden in de brievenbus te laten vallen, maar door de late binnenkomst van kopij of door andere vertragingen lukt dat niet altijd.

Om dit probleem zoveel mogelijk te vermijden, is besloten om voortaan te werken met uiterste data waarop artikelen kunnen worden ingeleverd. Deze zijn als volgt vastgesteld: 15 januari; 15 maart; 15 juli en 15 september.

In het algemeen geldt: hoe eerder de kopij wordt ingeleverd, hoe meer kans dat deze in het eerstvolgende nummer wordt geplaatst!

Excursie naar Normandië in 1999

Komt er een excursie naar Normandië? Deze vraag hebben de organisatoren van de tochten naar Engeland en Hamminkeln de laatste tijd regelmatig gehoord. Uit het succes van deze buitenlandse excursies blijkt dat veel leden niet alleen graag meer willen weten over operatie Market Garden, maar ook over andere geallieerde luchtlandingsoperaties. Daarom heeft het bestuur onderzocht of een betaalbare battlefield tour naar Normandië tot de mogelijkheden behoort.

Onderhandelingen met een reisorganisatie hadden een positief resultaat, en inmiddels is het bestuur begonnen met de eerste voorbereidingen. Het ligt in de bedoeling om de excursie in mei 1999 te houden. Bij de volgende nieuwsbrief zal een intekenformulier worden bijgesloten, waarmee u zich kunt opgeven. Wij zullen u door middel van de nieuwsbrief op de hoogte houden van de uitwerking van de plannen.

Nieuw jeugdboek

Onder auspiciën van de Vereniging Vrienden verscheen in februari het jeugdboek 'Krijt onder de Schoenen'. Het werd geschreven door ons lid Wim van Houten.

De auteur heeft kans gezien de belevenissen van zijn familie te verweven in een spannend boek over de lotgevallen van een Leidse student, die in het begin van de oorlog genoodzaakt werd naar Engeland te vluchten. Het verhaal brengt de (jeugdige) lezer op een prettige en historisch verantwoorde wijze in contact met verschillende gebeurtenissen en aspecten van de Tweede Wereldoorlog. Bezetting, verzet, de Engelandvaarders en de opleiding van Nederlanders in Engeland, evenals die van parachutisten en geheime agenten passeren de revue. Ook wordt stil gestaan bij de oorlog in Noord-Afrika, de oorlog ter zee en de bestrijding van de Duitse spionage in Engeland. Een belangrijk deel van het bijna 200 pagina's tellende boek wordt ingenomen door een beschrijving van de oorlogshandelingen in en rond Arnhem. Het werk is geschreven in de vorm van een verhaal, maar de historische gebeurtenissen zijn waarheidsgetrouw weergegeven. Mede daardoor is het beslist een verantwoord aankoop.

Gezien de pedagogische waarde die aan het boek kan worden toegekend, heeft de Stichting Airborne Herdenkingen besloten 500 exemplaren aan te kopen en ten behoeve van de schoolbibliotheken in de regio te distribueren. Ook mochten wij reeds een grote bestelling van PTT-Post noteren.

De steun die werd verkregen van de Stichting Fondsenwerving Militaire Oorlogsslachtoffers, het Nederlandse Openluchtmuseum en drukkerij Tamminga Siegers, maakte het mogelijk het boek voor slechts f 12,50 aan te bieden, zodat het ruimschoots binnen het financiële bereik van 12- tot 16-jarigen (en ouder) ligt.

Het boek werd tijdens de jaarvergadering van de vereniging op 4 april jl. gepresenteerd aan de leden. Eventuele liefhebbers (denk ook aan kinderen c.q. kleinkinderen) kunnen het boek in het Airborne Museum aanschaffen. Het kan ook worden besteld door overschrijving van f 18,50 (f 12,50 + f 6,- portokosten) naar postbankrekening 4403641 van de Vereniging Vrienden Airborne Museum, waarna toezending volgt.

(C. van Roekel)

Een 'S-phone' in het Airborne Museum

Onlangs kreeg ons lid Henk van de Brand bij de verhuizing van een overbuurvrouw een zwarte koffer met daarin wat 'webbing' tassen en enkele voorwerpen die op onderdelen van een radio leken. De koffer was in 1944 gedropt voor het Verzet en vervolgens verstopt in de schuur van haar vader, die dokter was. Daar heeft hij de rest van de oorlog ongebruikt gelegen. Na de bevrijding hebben de kinderen er mee gespeeld. Daarna is de koffer in de vergetelheid geraakt tot hij onlangs bij de genoemde verhuizing weer tevoorschijn kwam.

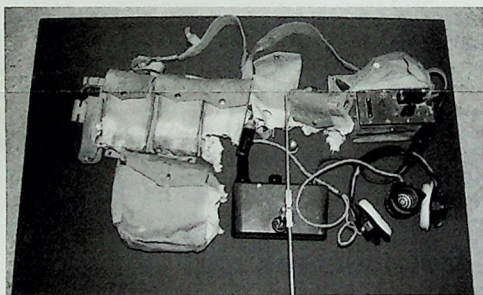
Bij nader onderzoek bleek het een complete 'S-phone', type 13/Mark IV te zijn.

De S-phone is een zend-ontvanger met drie functies. Hij kan gebruikt worden voor radiotelefonie-verkeer, het is een baken om vliegtuigen binnen te loodsen ('homing beacon'), en men kan er droppingsterreinen mee aangeven ('parachute drop spot indicator'). Voor dit laatste doel werd hij door het Verzet gebruikt. Het toestel wordt gevoed door tien accu's, die in tassen aan een koppel zitten. Bij het gevonden exemplaar zaten de accu's zaten nog in de tassen, maar helaas had het accu's een aantal tassen erg aangetast. Voor de rest is het geheel nog als nieuw.

S-phones zijn ook op de Veluwe door het Verzet gebruikt, naast de bekende 'Eureka bakens'. Voor zover bekend is er nog een S-phone in Nederland. Deze is in het bezit van een verzamelaar, maar is niet meer compleet. Wel is onlangs in Engeland een exemplaar van de speciale webbing koppel gevonden voor de accu-tassen. Het is te hopen dat ook voor het exemplaar dat in handen kwam van Henk van de Brand ooit een onbeschadigde koppel kan worden gevonden.

Inmiddels heeft Henk van de Brand besloten dit bijzondere apparaat in langdurig bruikleen af te staan aan het Airborne Museum. Daar zal de 'S-phone' na een grondige onderhoudsbeurt worden tentoongesteld.

(W. Boersma)

De 'S-phone', die het Airborne Museum onlangs van de heer Henk van de Brand in permanente bruikleen kreeg. (foto: W. Boersma)

Schenking

De heer G.I. Schut uit Wachtum heeft onlangs het Airborne Museum een grote doos bescheiden geschonken uit de nalatenschap van zijn ouders. De familie Schut woonde in 1944 op de Cronjéweg 29, vanwaar zij tijdens de gevechten vluchtten naar Annastraat 2. Daar woonde de arts Onderwater, in wiens huis ook de familie Voskuil onderdak vond (zie M. Middelbrook, p. 345-346). De heer en mevrouw Schut Sr. adopteerden na de oorlog het graf van Lt.Col. Smyth, in 1944 commandant van het 10e Para Bataljon, en bleven in contact met zijn weduwe, alsook met Major Peter Warr, commandant van de B-compagnie van 10 Para, die evenals Colonel Smyth gewond in de kelder van dokter Onderwater was gebracht.

De collectie bevat correspondentie, alsook een groot

aantal Hoog en Laag Memorial Editions, uitnodigingen en programma's voor en van herdenkingen, kerstkaarten van veteranen, en andere bescheiden. De doos bevatte ook het vrij zeldzame boekje van C. Koning: 'Oosterbeek, geschonden en vernield; Het Nederlandsch Barbizon', gepubliceerd in 1945.

Wij zijn de heer Schut zeer dankbaar voor zijn schenking.

Van de herdenkingsprogramma's ontbreken in het museum nog de volgende jaren: 1951 t/m 1954, 1965, 1969 en 1974. Wie van de lezers is bereid deze aan het museum te schenken? Bij voorbaat veel dank.

(A. Groeneweg)

Oproep over South Staffords

Al vele jaren zijn onze leden Alex Junier uit Den Haag en Bart Smulders uit De Zilk bezig met het verzamelen van gegevens over de rol van het 2nd Battalion, The South Staffordshire Regiment, tijdens de Slag om Arnhem. Het is de bedoeling dat dit onderzoek zal resulteren in de uitgave van een boek over dit onderwerp.

Alex en Bart hebben al een groot aantal veteranen geïnterviewd. De onderzoekers willen ook graag in contact komen met burgers die in de septemberdagen van 1944 betrokken waren bij de strijd in de delen van Arnhem en Oosterbeek waar militairen van het South Staffordshire regiment vochten. In het bijzonder geldt dat voor burgers die tijdens de slag verbleven in de huizen langs de Utrechtseweg bij het Gemeentemuseum in Arnhem en in het gebied rond de Oude Kerk in Oosterbeek. Ook wordt gezocht naar personen die iets weten over de gebeurtenissen rond het sneuvelen van Lance Sergeant John D. Baskeyfield bij de Acacialaan op 20 september 1944.

Wie gegevens heeft over de South Staffords wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen met Alex Junier, Van Hogendorpstraat 76, 2515 NW, Den Haag, telefoon 070 3893862.

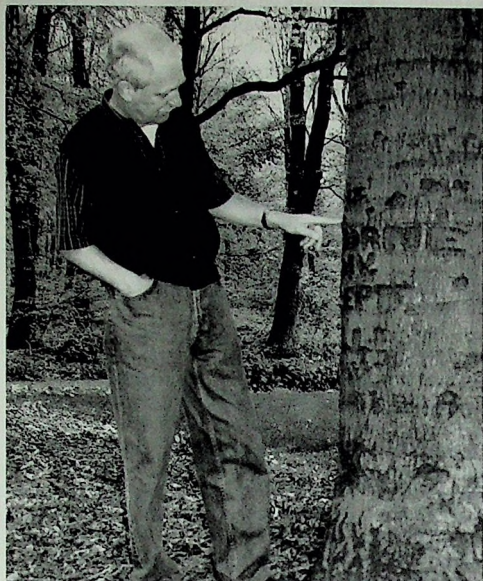
Inscriptie in boom beschermd

Ons lid Mr. I.R.M. Goedings uit Renkum heeft het college van burgemeester en wethouders van de gemeente gevraagd of een inscriptie in een boom langs de Hoofdlaan in Oosterbeek beschermd kan worden. De in de beuk gekerfde tekst luidt: '1st Airborne Div. Sept. 44'.

We weten dat de tekst inderdaad in september 1944 is aangebracht, dankzij de informatie van de heer Dolf van der Veen. Op 18 september 1944 fietste zijn toen 10-jarige broer Ruud door Oosterbeek. Bij de Hoofdlaan zag hij dat een Britse militair, nadat deze blijkbaar een schuttersputje had gegraven aan de rand van de akker, met een zwart parachutistenmes de bovenstaande tekst in de boom kerfde.

De inscriptie is 54 jaar na de Slag om Arnhem nog steeds goed leesbaar, en de gemeente heeft aan de heer Goedings geantwoord dat met de meeste zorg zal worden omgegaan met de betreffende boom. Indien deze echter in verband met een te hoge ouderdom gekapt zou moeten worden, dan zal het stam-

stuk met de inscriptie aan het Airborne Museum ter beschikking worden gesteld.

Op 18 september 1944 was de toen 10-jarige Ruud van der Veen er getuige van dat een Britse militair een inscriptie kerfde in een beukenboom langs de Hoofdlaan in Oosterbeek. In mei 1997, toen deze foto werd genomen, was de tekst nog goed leesbaar. Zowel de boom als de getuige zijn echter sinds 1944 wel wat gegroeid!
(foto: J.A. van der Veen)

Oproep

Naar aanleiding van de excursie m.b.t. het hoofdkwartier van de 1ste Luchtlandingsbrigade (Brigadier Hicks) die wij in december 1995 organiseerden, zijn wij thans druk bezig met het schrijven van een boekje over dit onderwerp. Om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de situatie zijn wij naarstig op zoek naar ooggetuigen die in september 1944 hulp boden aan gewonde militairen en burgers op de Tafelberg, Overzicht en de Pietersberg. Tevens zijn wij op zoek naar burgers die hun toevlucht hadden gezocht in de bossen van de Pietersberg en de Hemelse Berg (o.a. in het gebied dat bekend staat als 'de Hel').

Indien u ons wilt helpen, kunt u contact opnemen met de Arnhem Battle Research Group, t.a.v. Peter Vrolijk en Philip Reinders, Tripolihof 31, 3067 MZ Rotterdam. Telefonisch zijn wij bereikbaar na 19.00 uur op nummer 010 4209992. Uw medewerking wordt zeer op prijs gesteld!

(Peter Vrolijk & Philip Reinders)

Roll of Honour wordt herdrukt

Op dit moment wordt gewerkt aan een herdruk van

de 'Roll of Honour, Battle of Arnhem'. Alle sinds de vorige uitgave binnengekomen aanvullingen worden op dit moment in de nieuwe tekst verwerkt. Leden die nadere informatie of correcties hebben, wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen met de heer J.A. Hey, Aad v.d. Leeuwstraat 12, 7552 HS Hengelo, telefoon 074 2422271.

Operatie Market Garden als computerspel

De Slag om Arnhem is de afgelopen vijftig jaar het onderwerp geweest van een groot aantal boeken, artikelen, documentaires en speelfilms. Nu is daar een nieuw medium bijgekomen. Software-producent Microsoft kwam eind vorig jaar met het computerspel 'Close Combat 2: A Bridge Too Far'. Het is niet het eerste spel over de Slag om Arnhem, maar wel het beste! Men commandeert in dit computerspel op pelotonsniveau een scala aan troepen, waarbij zowel de geallieerde als de Duitse zijde gekozen kan worden. Van geallieerde zijde moet men trachten de strategische lokaties rondom de bruggen bij Son, Veghel, Nijmegen, Oosterbeek en Arnhem te veroveren, en een bruggehoofd over de Rijn te vestigen. Dat dit een allesbehalve gemakkelijke opgave is, blijkt als de speler verder in het spel komt. Vooral de 1e Britse Airborne Divisie krijgt het zwaar te verduren. Het is bovendien 'real time', dus rustig over je tactiek nadenken is er niet bij!

In beeld, geluid, speelbaarheid, actiegehalte, nauwkeurigheid, afwerking en research heeft Microsoft een spel van formaat afgeleverd. Het minimum PC-systeem dat is vereist, is echter wel een Pentium 90 MHz, 16 MB RAM, WIN 95, quad-speed cd-rom drive, ca. 60 MB vrije schrijfruimte en muisbesturing.

(R. Scheffers, Venlo)

Joe Roberts ontvangt 'Golden Award'

Ons lid Joe Roberts heeft op 3 november 1997 in Londen een 'Golden Award' gekregen voor zijn boek 'With Spanners Descending, A History of the Electrical and Mechanical Engineers with 1st Airborne Division: 1942-1945'.

Deze prijs wordt door de organisatie 'Help the Aged' gegeven aan mensen van boven de 65 jaar, die een waardevolle bijdrage hebben gegeven aan de gemeenschap. Joe Roberts ontving de onderscheiding in de categorie 'Creative Work'. De Vereniging Vrienden van het Airborne Museum feliciteert Joe Roberts hierbij met dit welverdiende blijk van waardering!

Rektifikatie

In Ministry No. 57 ('Een Stirling bij Planken Wambuis') is helaas een naam niet correct vermeld. In plaats van Mrs. Janet P. Wood (de weduwe van de hoofdpersoon) moet er staan Mrs. Nancy P. Wood. Met excuses van de redactie.